

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JUOMAPAKKAUSTEN PALAUTUSJÄRJESTELMÄSTÄ

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Asetus korvaisi eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä annetun nykyisen valtioneuvoston asetuksen. Ehdotettu asetusta perustuisi suurelta osin nykyiseen valtioneuvoston asetukseen. Nykyisen asetuksen säännökset kuitenkin tarkistettaisiin terminologialtaan ja muulta sisällöltään uudistetun jätelain mukaisiksi.

Asetuksessa säädettäisiin juomapakkausten pantin määrästä sekä käytöstä poistettujen pakkausten vastaanottoa, uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevista vaatimuksista, jotka juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän on täytettävä tullakseen hyväksytyksi jätelaissa tarkoitettuun tuottajarekisteriin. Hyväksyntä tuottajarekisteriin on edellytyksenä sille, että juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjä voi saada eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetussa laissa tarkoitetun verotto-muusedun.

Palautusjärjestelmään kuuluvia pakkauksia koskevat nykyiset uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet muutettaisiin vastaaviksi velvoitteiksi. Muiden kuin metallisten kertaalleen täytettävien juomapakkausten kierrätysasetta koskeva vaatimus muutettaisiin nykyisestä 80 painoprosentista 90 painoprosenttiin samalle tasolle muita pakkausmateriaaleja koskevien vaatimusten kanssa. Vähimmäisvaatimukset pantin määrästä säilyisivät ennallaan.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 8 päivänä heinäkuuta 2013.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Uusi jätelaki (646/2011) tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2012. Lain siirtymäsäännösten mukaan juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevaa lain 7 lukua alettiin soveltaa 1 päivästä toukokuuta 2013. Mainittuun ajankohtaan saakka sovellettiin vastaavia vuoden 1993 jätelain (1072/1993) säännöksiä juomapakkausten palautusjärjestelmistä.

Nykyisin pantillisten juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudesta säädetään vuoden 1993 jätelain nojalla eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä annetulla valtioneuvoston asetuksella (180/2005), jäljempänä *vuoden 2005 juomapakkausasetus*. Vuoden 2005 juomapakkausasetus on tarpeen uudistaa kokonaisuudessaan sääntelyn mukauttamiseksi jätelain säännöksiin sekä lain uudistuneeseen käsitteistöön. Samalla tarkistettaisiin juomapakkausten kierrätysvelvollisuutta koskevia säännöksiä.

2 Nykytila

2.1 Kansallinen ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Juomapakkausten palauttamista edistetään Suomessa valmisteverotuksen avulla. Panttiin perustuvaan juomapakkausten palautusjärjestelmään kuulumisen tai sellaisen perustaminen on vapaaehtoinen tapa saada valmisteverotusta koskeva verottomuusetu eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain (1037/2004) 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisille juomapakkauksille.

Jätelain 7 luvussa säädetään juomapakkausten palautusjärjestelmän perustamisesta ja siihen liittymisestä, palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuuksista sekä juomapakkauksen merkintä- ja vastaanottovelvollisuuksista. Juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluvat pakkaukset ovat oikeutettuja verottomuusetuun, kun järjestelmä on hyväksytty Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tuottajarekisteriin jätelain 103 §:n mukaisesti. Jätelain 154 §:n 5 momentin mukaan juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän oli tehtävä hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi 1.5.2013 mennessä.

Juomapakkausten palautusjärjestelmistä on säädetty asetustasolla ensimmäisen kerran vuonna 2005. Tätä ennen vuodesta 1990 lähtien juomapakkausten palautusjärjestelmät hyväksyttiin ympäristöministeriön yksittäistapauksissa tekemillä päätöksillä.

Vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa säädetään juomapakkausten panttien vähimmäismäärästä seuraavasti: 1) metallisilla juomatölkeillä vähintään 0,15 euroa pakkaukselta; 2) yli 0,35 litran mutta alle 1,0 litran muovisilla juomapakkauksilla vähintään 0,20 euroa pakkaukselta; 3) vähintään 1,0 litran muovisilla pakkauksilla vähintään 0,40 euroa pakkaukselta; 4) muilla kuin 1–3 kohdassa tarkoitetuilla juomapakkauksilla vähintään 0,10 euroa pakkaukselta. Viimeisimpään panttiluokkaan kuuluvat lasipullot sekä enintään 0,35 litran muovipullot. Asetuksessa määritelty pantin vähimmäismäärä on käytännössä muodostunut pantin määräksi eli toimijat eivät ole vapaaehtoisesti nostaneet pantin määrää vähimmäisvaatimusta suuremmaksi. Pantin määrä on eri pakkauksissa säilynyt jokseenkin samansuuruisena 1990-luvulta lähtien. Juomapakkausten valmistevero, joka maksetaan panttijärjestelmään kuulumattomista pakkauksista, on vuodesta 2005 lähtien ollut 51 senttiä litralta pakattua tuotetta.

Uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet ovat vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa seuraavat: uudelleentäytettävistä juomapakkauksista palautuu uudelleentäytettäväiksi vähintään 90 prosenttia; metallisista juomapakkauksista palautuu materiaalina hyödynnettäväksi vähintään 90 prosenttia ja muista kertaalleen hyödynnettävistä juomapakkauksista palautuu materiaalina hyödynnettäväksi vähintään 80 prosenttia.

Juomapakkausten palautusjärjestelmistä ei ole omaa lainsäädäntöään Euroopan Unionissa.

Jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/98/EY, jäljempänä *jätedirektiivi*) mukaan jäsenvaltioiden on lisättävä kotitalouksista ja muista lähteistä peräisin olevien jättemateriaalien, kuten ainakin paperin, metallin, muovin ja lasin valmistelua uudelleenkäyttöön ja kierrätys-

tä vähintään 50 painoprosenttiin niiden kokonaismäärästä vuoteen 2020 mennessä. Kierrätyksen edistämiseksi jäsenvaltiot voivat toteuttaa lainsäädännöllisiä ja muita toimia laajennetun tuottajavastuun käyttöön ottamiseksi. Panttijärjestelmän voidaan katsoa kuuluvan tällaisiin direktiivissä tarkoitettuihin toimiin.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetussa direktiivissä (94/62/EY) on asetettu tavoitteita pakkausjätteen kierrätykselle ja hyödyntämiselle. Suomessa tämä direktiivi on pantu täytäntöön jätelailla, vuoden 2005 juomapakkausasetuksella sekä valtioneuvoston asetuksella pakkauksista ja pakkausjätteistä (962/1997), jota myös ollaan uudistamassa uuden jätelain mukaiseksi. Uuden jätelain mukaan kuulumalla hyväksytyyn juomapakkausten palautusjärjestelmään pakkausten tuottaja voi hoitaa jätelain 6 luvun mukaiset tuottajavastuovelvoitteensa eikä tuottajan tarvitse tällöin erikseen ilmoittautua tuottajarekisteriin tai liittyä tuottajayhteisöön.

2.2 Tilanne muissa maissa

Juomapakkausten pantillisia palautusjärjestelmiä on Suomen lisäksi käytössä esimerkiksi muissa pohjoismaissa sekä Virossa. Suomessa panttijärjestelmä on kuitenkin muita maita laajempi ja siihen sisältyvät metallisten, muovisten ja lasisten alkoholittomien juomien ja mietojen alkoholijuomien pakkausten lisäksi myös viinien ja väkevien alkoholijuomien pakkaukset.

Norjassa palautusjärjestelmä on samantyyppinen kuin Suomessa. Pakkaajalla on mahdollisuus saada erisuuruisia hyvityksiä pakkausten ympäristömaksusta (n. 0,4 euroa/muovipakkaus, 0,6 euroa/lasi- tai metallipakkaus), jos pakkaaja perustaa pantillisen tai muun pakkausten palautusjärjestelmän tai liittyy sellaiseen. Panttijärjestelmä on mahdollista perustaa mille tahansa juomapakkaukselle, mutta järjestelmä ei ole yhtä kattava kuin Suomessa.

Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa panttijärjestelmä on pakollinen erikseen määritellyille juomapakkauksille. Ruotsissa pakolliseen panttijärjestelmään kuuluvat metalliset ja muoviset juomapakkaukset, lukuun ottamatta pakkauksia, jotka sisältävät meijerituotteita tai vihannes-, hedelmä ja marjamehuja. Tämän lisäksi panimot ylläpitävät palautusjärjestelmää uudelleentäytettäville pulloille.

Tanskan pakolliseen panttijärjestelmään kuuluvat kertakäyttöiset lasi-, muovi- ja metallipakkaukset sekä uudelleentäytettävät lasi- ja muovipullot, jotka sisältävät olutta, virvoitusjuomia, energiajuomia, kivennäisvettä, jätettä, juomavalmiita juomia, siiderituotteita ja lähdevettä. Järjestelmään eivät kuulu hedelmäjuomat, mehut, kaakaokuomat eivätkä viinit ja väkevät alkoholijuomat.

Viron pakolliseen panttijärjestelmään kuuluvat sekä uudelleentäytettävät että kertakäyttöiset lasiset ja muoviset juomapakkaukset sekä kertakäyttöiset metalliset juomapakkaukset, jotka sisältävät olutta, mietoja alkoholijuomia (alle 6 %), siideriä, virvoitusjuomia, vettä, mehua, mehutiivisteitä ja nektaria.

Tanskassa on yhdellä toimijalla lakisäätäinen yksinoikeus metalli- ja muovipakkausten panttijärjestelmään. Muissa maissa toiminta on mahdollista kaikille viranomaishyväksynnän saaneille toimijoille. Virossa on kuitenkin hyväksytty vain yksi panttijärjestelmä, Ruotsissa muutamia toimijoita ja Norjassa 11 toimijaa.

Suomen nykyiset pantit eivät poikkea olennaisesti muiden Pohjoismaiden panteista. Viron pantti (0,08 euroa/pakkaus) on pienempi kuin Suomen tai muiden Pohjoismaiden pantit.

2.3 Käytäntö

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyy juomapakkausten palautusjärjestelmät tuottajatiedostoon (uuden jätelain mukaan tuottajarekisteriin) ja lähettää hyväksynnän jälkeen otteen tuottajatiedostosta palautusjärjestelmän ylläpitäjälle sekä tullille. Tällä hetkellä hyväksyttynä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tuottajatiedostoon on yhdeksän juomapakkausten palautusjärjestelmää. Näistä isoja koko maan kattavia palautusjärjestelmiä ovat: Suomen Palautuspakkaus Oy PALPA (PET ja metallitölkit), Palpa Lasi Oy (kertaalleentäytettävät lasipullot), Ekopulloyhdistys Ry (uudelleenkäytettävät lasipullot) ja Lidl Suomi ky (muovi ja lasi). Muut ovat pieniä joko ravintoloihin keskittyneitä palautusjärjestelmiä tai vain yhden pisteen kautta toimivia järjestelmiä (Asmo Herkut Oy, Finn Spring Oy, Lounais-Juoma Oy, PM-Juomatukku Oy, Reafin Oy).

Juomapakkausten palautusjärjestelmät ovat toimineet tehokkaasti. Vuonna 2011 juomapakkausten kierrätysasteet olivat uudelleenkäytettäville juomapakkauksille noin 97 prosenttia ja kertaalleen täytettäville juomapakkauksille noin 96 prosenttia (metalli), 91 prosenttia (lasi) ja 96 prosenttia (PET-muovi). Laskennalliset palautusasteet ovat jonkin verran suurempia kuin todellinen pantillisten pakkausten palautusaste, koska erityisesti metallitölkkien ja lasipullojen palautusjärjestelmät ottavat vastaan myös pantittomia pakkauksia, jotka lasketaan mukaan kierrätettyjen pakkausten määrään.

2.4 Nykytilan arviointia

Uuden jätelain tultua voimaan on tarpeen poistaa vuoden 2005 juomapakkausasetuksesta jätelain kanssa olevaa päällekkäistä sääntelyä ja muuttaa käsitteistöä jätelain kanssa yhteneväiseksi.

Palautusjärjestelmät toimivat tällä hetkellä pääosin hyvin. Pantillisilla palautusjärjestelmillä saadaan kerättyä hyvälaatuista ja puhdasta materiaalia uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen. Esimerkiksi pantillisiin järjestelmään palautetut tyhjät muovipullot soveltuvat laadultaan kierrätettäviksi vastaavien uusien muovipullojen valmistuksessa. Sekalaisella muovipakkausten keräyksellä ei vastaavaa korkeatasoista kierrätystä ole yleensä käytännössä mahdollista toteuttaa. Pantillisilla palautusjärjestelmillä saavutetut uudelleenkäyttö- ja kierrätysasteet ovat huomattavasti korkeammat kuin ilman panttia toteutetuissa pakkausjätteen keräyksissä.

Tehokkaasta keräyksestä huolimatta käytöstä poistetuista juomapakkauksista aiheutuu edelleen roskaantumishaittaa. Roskaantumisen kannalta ongelmallisimpana pidetään lasipulloja, jotka maastoon rikkoutuessaan aiheuttavat loukkaantumisen vaaraa sekä eläimille että ihmisille. Suurten ulkojuhlien yhteydessä (vappu, koulujen päättäjäiset) lasipulloista aiheutunut roskaantuminen on herättänyt tyytymättömyyttä. Roskaantumisen ehkäisemiseksi ovat eri tahot ehdottaneet juomapakkausten pantin koroittamista erityisesti lasipakkausten osalta.

Ehdotetulla asetuksella on tarpeen taata panttijärjestelmien hyvä toimivuus sekä säilyttää palautusjärjestelmien kautta saavutetut korkeat materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysasteet. Jatkossa on kuitenkin tarpeen selvittää, voitaisiinko panttijärjestelmiä tai veropohjaa kehittämällä edelleen tehostaa juomapakkausten palautusta ja siten vähentää juomapakkauksista aiheutuvaa roskaantumista ja lisätä hyvälaatuisen pakkausmateriaalin uudelleenkäyttöä ja kierrätystä.

Tehokkaat palautusjärjestelmät ovat olennaisia jätedirektiivissä asetetun, edellä luvussa 2.1 mainitun yhdyskuntajätteen kierrätystä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi on otettava huomioon jätelain hyväksymisen yhteydessä annettu eduskunnan lausuma, jossa edellytetään, että "hallitus säätelee asetuksilla riittävän kunnianhimoiset yhdyskuntajätteen, biojätteen, tuottajavastuu-jätteen, rakennus- ja purkujätteen sekä mahdollisuuksien mukaan muun jätteen kierrätystavoitteet, seuraa tavoitteiden toteutumista ja kiristää tavoitteita tarvittaessa ottaen huomioon teknologisen kehityksen". Uuden jätelain nojalla säädetyn jäteasetuksen tavoitteena on kierrättää 50 prosenttia yhdyskuntajätteestä vuoteen 2016 mennessä. Tavoitteeseen sisältyy myös yhdyskuntajätteenä katsottavien juomapakkausten kierrätys. Juomapakkausten kierrätys muodostaa materiaalista riippuen hieman yli tai hieman alle kolmasosan kaiken muovi-, metalli- ja lasipakkausjätteen kierrätyksestä.

3 Keskeiset ehdotukset

Nykyinen valtioneuvoston asetus eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä ehdotetaan kumottavaksi ja korvattavaksi uudella valtioneuvoston asetuksella. Asetukseen sisällytettäisiin uuden jätelain täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset säännökset juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuuksista järjestää pantillinen palautusjärjestelmä sekä palautettujen juomapakkausten uudelleenkäyttö ja kierrätys.

Ehdotettu asetus vastaisi suurelta osin asiasisällöltään vuoden 2005 juomapakkausasetusta. Asetukseen ei kuitenkaan sisällytettäisi uuden jätelain kanssa päällekkäisiä säännöksiä. Vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa käytettyä terminologiaa myös tarkistettaisiin uuden jätelain käsitteistön mukaiseksi.

Nykyisessä valtioneuvoston asetuksessa säädetty juomapakkausten uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet muutettaisiin vastaaviksi velvoitteiksi. Uudelleenkäyttö- ja kierrätysastetta koskevat vaatimukset säilyisivät ennallaan lukuun ottamatta muita kuin metallisia kertaalleen täytettäviä juomapakkauksia (lasi, muovi), joiden kierrätysastetta koskeva vaatimus kiristyisi nykyisestä 80 painoprosentista 90 painoprosenttiin vuonna 2015.

Säännökset pantin vähimmäismääristä säilyisivät ennallaan. Lausunnoilla olleessa asetusluonnoksessa ehdotettua panttiluokkien määrän vähentämistä ja panttien korottamista eräiltä osin ei siten ehdoteta toteuttavaksi tämän asetuksen antamisen yhteydessä. Toiminnanharjoittajien selvitysten mukaan erityisesti pienemmillä juomapakkauksilla pantin korottaminen voi vaikuttaa halukkuuteen kuulua palautusjärjestelmään sekä palautusjärjestelmään kuulumisen taloudelliseen kannattavuuteen. Pantin määrän nostamisen todellisia vaikutuksia roskaantumisen ehkäisemiseen on vaikea arvioida, koska luotettavaa tietoa ei ole siitä, kuinka suuri osa maastosta löytyvistä juomapakkauksista on pantittomia pakkauksia. Suomen palautusjärjestelmä on katta-

vampi ja yhtenäisempi kuin monissa muissa maissa. Järjestelmä toimii verrattain hyvin ja juomapakkausten palautusasteet ovat korkeita (yli 90 %) jo nykyisilläkin pantin määrillä. Tarve pantin määrien muuttamiseen ei siten ole kiireellinen, vaan asiaa on vielä syytä selvittää osana kuluvan vuoden aikana käynnistettävää panttijärjestelmän toimivuutta ja kehittämistarpeita käsittelevää selvitystä.

4 Vaikutukset

Asetuksella täsmennettäisiin juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevia jätelain 7 luvun säännöksiä. Uuden jätelain vaikutuksia arvioidaan jätelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetussa hallituksen esityksessä (HE 199/2010 vp). Ehdotetulla asetuksella ei olisi olennaisia vaikutuksia juomapakkausten palautusjärjestelmän toimintaan verrattuna näitä koskevaan nykyiseen sääntelyyn.

Asetus selkiyttäisi juomapakkausten palautusjärjestelmien hyväksymiseen liittyviä vaatimuksia. Uudelleenkäyttö- ja kierrätysastetta koskevien vaatimusten tiukentuminen varmistaa osaltaan juomapakkausten palautusasteen säilymisen vähintään nykyisellä tasolla. Muiden kuin metallisten kertaalleen täytettävien pakkausten kierrätysastetta koskeva nykyistä tiukempi vaatimus (90 painoprosenttia) tavoite saavutetaan käytännössä jo nykyisin, kun lasketaan kaikkien pantillisten järjestelmien kierrätysasteet yhteen. Muutaman palautusjärjestelmän ylläpitäjän on kuitenkin jonkin verran tehostettava nykyistä toimintaansa esimerkiksi tiedotusta lisäämällä, jotta palautusjärjestelmät täyttäsivät ehdotetun kertaalleen täytettävien lasi- ja muovijuomapakkausten kierrätysvelvoitteen.

5 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä asianomaisia toiminnanharjoittajia (Suomen Palautuspakkaus (PALPA) Oy, Lidl Suomi Ky, Alko Oyj, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Elintarviketeollisuusliitto ry ja Päivittäistavara-kauppa ry, Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry) ja viranomaisia (valtionvarainministeriö, tulli, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kuluttaja- ja kilpailuvirasto) kuullen.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausunto yhteensä noin 70 taholta ja siitä saatiin yhteensä 24 lausuntoa.

Lausuntopalautteesta suurin osa liittyi ehdotukseen pantin määrästä. Lausunnoilla olleen asetuseräluonnoksen mukaan pantin määrää olisi muutettu niin, että alle yhden litran juomapakkauksille pantti olisi ollut 0,20 euroa ja vähintään yhden litran juomapakkauksille 0,40 euroa.

Lausunnoissa suhtauduttiin pääosin myönteisesti ehdotukseen panttiluokkien vähentämisestä nykyisestä neljästä kahteen luokkaan ja panttiluokkien määrittelystä pelkästään juomapakkauksen tilavuuden perusteella ilman erottelua pakkausmateriaalin mukaan. Elinkeinoharjoittajia lukuun ottamatta suurin osa muista lausunnon antajista kannatti myös ehdotettuja maltillisina pidettyjä pantin määrän korotuksia. Kansalaisjärjestö Roska Päivässä –liike piti ehdotettua lasipullojen panttia liian pienenä ja ehdotti kaikkien lasipakkausten nostamista korkeimpaan panttiluokkaan.

Suomen suurinta juomapakkausten palautusjärjestelmää edustava Suomen Palautuspakkaus Oy sekä lausunnon antaneet juomien pakkaajia, maahantuojia ja jakelijoita edustavat tahot vastustivat ehdotettuja pantin korotuksia. Ehdotettujen korotusten katsottiin erityisesti lasipullojen ja metallitölkkien osalta mahdollisesti vaikuttavan halukkuuteen liittyä panttijärjestelmään, koska juomapakkausten valmisteveron (51 senttiä/litra) maksaminen voi joissain tapauksissa vaikuttaa kannattavammalta ja yksinkertaisemmalta. Elinkeinoelämän edustajien yleisin ehdotus olikin, että ensisijaisesti pantin määrä tulisi pitää ennallaan ja toissijaisesti muuttaa kaikkien juomapakkausten pantiksi 15 senttiä. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös niihin lisäkustannuksiin ja kilpailun vääristymiin, jotka panttijärjestelmään kuuluville toimijoille aiheutuvat pantittomien juomapakkausten käsittelystä sekä ehdotettiin näiden kustannusten korvaamista juomapakkausten valmisteveron kertymästä.

Suomen Palautuspakkaus Oy:tä lukuun ottamatta muiden toimivien juomapakkausten palautusjärjestelmien ylläpitäjät eivät antaneet lausuntoa asetusehdotuksesta.

Lausuntopalautteen sekä lausuntokierroksen jälkeen eri viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa käytyjen neuvottelujen ja muiden lisäselvitysten perusteella ehdotetaan, että panttien määrää koskeviin säännöksiin ei tässä vaiheessa tehtäisi muutoksia. Sen sijaan ympäristöministeriö käynnistäisi yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa kuluvan vuoden aikana selvityksen panttijärjestelmän kehittämisen, pantin määrän muutosten ja juomapakkausveron muutoksen sekä pantillisen järjestelmän laajentamisen vaikutuksista. Selvityksen perusteella pantin määrän tai veron muutostarpeita arvioitaisiin uudelleen.

Ehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Ehdotuksesta on tehty teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimitamisessa noudatettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukainen ilmoitus komissiolle. Odotusajan päätyttyä 15 päivänä toukokuuta 2013 ehdotuksesta ei ollut esitetty kommentteja eikä lisätietopyyntöjä.

6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 8 päivänä heinäkuuta 2013. Koska juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjät ovat jätelain mukaan olleet velvollisia 1 päivään toukokuuta 2013 mennessä jättämään Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hakemuksen tuottajarekisteriin hyväksymiseksi, juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjä velvoitettaisiin tarkistamaan kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta, että viranomaiselle jätetty hakemus vastaa ehdotetun asetuksen vaatimuksia, ja tarvittaessa täydentämään hakemusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. *Sovelletamisala.* Asetusta sovellettaisiin jätelain 68 §:ssä tarkoitettuun juomapakkausten palautusjärjestelmään. Palautusjärjestelmä on vapaaehtoinen järjestelmä, johon kuulumalla pakattujen juomien valmistaja, maahantuoja tai muu jäsen voi saada valmisteverotusta koskevan verottomuusedun sekä korvata jätelain 6 luvun mukaisen velvollisuuden hakea hyväksyntää tuottajarekisteriin tai liittyä tuottajayhteisöön.

2 §. *Juomapakkausten pantin määrä.* Pantin määrää koskevat säännökset säilyisivät voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen mukaisina. Pykälä säädettäisiin jätelain 69 §:n 4 momentin nojalla.

3 §. *Uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuus.* Jätelain 69 §:n 4 momentin nojalla säädettäisiin juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuudesta. Ehdotetut uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuudet sitoisivat yksittäistä palautusjärjestelmän ylläpitäjää. Vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa säädetään vastaavista uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteista. Vaatimusten sitovuuden lisääminen on tarpeen, koska palautusjärjestelmän vapautuminen juomapakkausten valmisteverosta on juomapakkausten valmisteverosta annetun lain mukaan sidoksissa palautusjärjestelmän toimivuuteen. Jos kierrätysvelvoitetta ei saavuteta eikä palautusjärjestelmän ylläpitäjä esitä perusteltua suunnitelmaa ja aikatauluarviota toimista, joiden avulla velvollisuudet voidaan toteuttaa, voi Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus poistaa toimimattoman palautusjärjestelmän tuottajarekisteristä. Tällöin toimimattomaan palautusjärjestelmään kuuluva juomapakkaus ei saa aiheetonta veroetua ja siten kilpailuetua vastaaviin muihin tuotteisiin verrattuna.

Ehdotuksen mukaan juomapakkauksen palautusjärjestelmän ylläpitäjän tulisi huolehtia siitä, että järjestelmässä mukana olevien jäsenten markkinoille saattamien uudelleenkäytettävien juomapakkausten määrää vastaavasta määrästä uudelleenkäytettäviä pakkauksia palautuu vähintään 90 painoprosenttia uudelleenkäytettäviksi. Vastaavasti olisi huolehdittava, että markkinoille saatettujen kertaalleen täytettävien juomapakkausten määrää vastaavasta määrästä vähintään 90 painoprosenttia palautuu kierrätettäviksi. Ehdotetut uudelleenkäytettäviä juomapakkauksia ja metallipakkauksia koskevat vaatimukset vastaisivat vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa säädettyjä tavoitteita. Muiden kuin metallisten kertaalleen täytettävien juomapakkausten (lasi, muovi) kierrätysastevaatimusta nostettaisiin kymmenellä prosenttiyksiköllä. Tällä varmistettaisiin mainittujen pakkausten palautusasteen säilyminen vähintään nykyisellä tasolla sekä kannustettaisiin palautusjärjestelmän ylläpitäjää vastaanottamaan myös pantittomia pulloja tai lisäämään juomapakkausten vastaanottoa esimerkiksi tiedotusta tehostamalla.

Uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuus koskisi uuden juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjää vasta toiminnan aloittamisen jälkeisen kolmannen täyden kalenterivuoden päätyttyä vastaavasti kuin nykyisinkin.

4 §. *Selvitys vakavaraisuudesta ja toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä.* Jätelain 64 §:n 2 momentin nojalla säädettävässä pykälässä täsmennettäisiin ajankohtaa, jolloin jäseniä ottavan palautusjärjestelmän ylläpitäjän on toimitettava Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle jätelain edellyttämät selvitykset ja suunnitelmat vakavaraisuutensa osoittamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi. Ajankohta olisi yhdenmukainen 7 §:ssä ehdotetun seurantatietojen ilmoittamisajankohdan kanssa.

Lisäksi pykälän 2 momentissa annettaisiin tarkempia säännöksiä vakavaraisuuden osoittamiseksi tarvittavista asiakirjoista. Niiden avulla juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän on jätelain 64 §:n 1 momentin mukaisesti osoitettava, että sillä on riittävät taloudelliset voimavarat toimintansa asianmukaiseksi järjestämiseksi ja

niin, että se voi vastata sille siirretyistä tuottajavastuuvelvoitteista jatkuvasti vähintään kuuden kuukauden ajan. Vastaavaa velvollisuutta vakavaraisuuden osoittamiseksi ei ole vuoden 2005 juomapakkausasetuksessa eikä vuoden 1993 jätelaissa. Ehdotuksen mukaan vakavaraisuus osoitettaisiin yleensä viimeksi päättyneen tilikauden vahvistetulla tilinpäätöksellä, alkaneen tilikauden talousarviolla sekä tarvittaessa välintilinpäätöksellä tai tilinpäätösennusteella. Vakavaraisuus voitaisiin osoittaa muilla vastaavat tiedot sisältävillä asiakirjoilla, jos kysymyksessä on uusi toimintansa aloitettava palautusjärjestelmä tai jos mainittujen asiakirjojen toimittaminen ei muusta perustellusta syystä ole mahdollista.

5 §. *Hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi.* Pykälässä säädettäisiin jätelain 101 §:n 3 momentin ja 105 §:n nojalla, mitä tietoja palautusjärjestelmän ylläpitäjän olisi annettava tehdessään jätelain 101 §:n 1 momentissa tarkoitetun hakemuksen tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Pykälän 1 momentissa säädettävät vaatimukset koskisivat kaikkia juomapakkausten palautusjärjestelmiä. Pykälän 2 momentissa säädettävät lisävaatimukset koskisivat vain sellaista juomapakkausten palautusjärjestelmää, johon otetaan jäseniä.

Ehdotetut tiedonantovaatimukset vastaisivat suurelta osin sisällöltään vuoden 2005 juomapakkausasetuksen 6 §:ää. Uutena vaatimuksena ehdotetaan velvollisuutta liittää hakemukseen jäljennös juomapakkauksen palautusjärjestelmän ylläpitäjän kauppa- ja yhdistysrekisteriotteesta. Samoin juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän tulisi antaa uusina tietoina ehdotetussa 4 §:ssä tarkoitettu selvitys vakavaraisuudestaan.

6 §. *Ilmoitus toiminnassa tapahtuneista muutoksista.* Pykälässä täsmennettäisiin 106 §:n 3 momentin nojalla, että tiedot palautusjärjestelmään liittyneistä tai siitä eronneista jäsenistä sekä palautusjärjestelmän toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista, kuten jätehuollon järjestämiseen liittyvien sopimusten tai sopimus-kumppaneiden muutoksista, tulisi ilmoittaa valvovalle viranomaiselle viimeistään kuukauden kuluttua muutoksesta.

7 §. *Seurantatietojen ilmoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin jätelain 54 §:n 3 momentin nojalla juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudesta antaa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain tietoja edellisen vuoden toiminnastaan. Ilmoitettavat tiedot koskisivat markkinoille saatettujen ja palautettujen juomapakkausten määrää materiaaleittain (lasi, metalli, muovi) ja pakkaustyypeittäin (juomapakkauksen koko), uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen toimitettujen pakkausten määrää sekä uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuuksien toteutumista. Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään vuoden 2005 juomapakkausasetuksen 4 §:ää.

8 §. *Voimaantulo.* Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 8 päivänä heinäkuuta 2013. Asetuksella kumottaisiin vuoden 2005 juomapakkausasetus.

Asetuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa ehdotettua 90 prosentin kierrätysvelvollisuutta sovellettaisiin muihin kuin metallisiin kertaalleen täytettäviin juomapakkauksiin ensimmäisen kerran järjestettäessä niiden kierrätystä vuonna 2015. Siihen saakka mainittujen pakkausten kierrätysastetta koskeva vaatimus olisi 80 painoprosenttia. Vuoden 2005 juomapakkausasetuksen mukaan tavoitteena on, että muista kuin me-

tallisista kertaalleen täytettävistä juomapakkauksista palautuu materiaalina hyödynnettäviksi vähintään 80 prosenttia.

Juomapakkausten palautusjärjestelmää koskevia jätelain säännöksiä on sovellettu lain 152 §:n 2 momentin nojalla 1 päivästä toukokuuta 2013, johon mennessä juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän oli mainitun pykälän 5 momentin nojalla tehtävä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hakemus järjestelmän hyväksymiseksi tuottajarekisteriin. Jotta varmistettaisiin, että Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ennen asetuksen voimaantuloa jätetyt jätelain 101 §:n mukaiset hakemukset tuottajarekisteriin hyväksymiseksi vastaisivat tämän asetuksen mukaisia tietosisältövaatimuksia, olisi juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän tarkistettava hakemuksessaan ilmoittamansa tiedot ja tarvittaessa toimitettava tarkistetut tiedot Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta.